

FRÁSÖGN

af ársfundi NATO-þingsins í Dubrovnik 11. - 14. október 2013

Ársfundur NATO-þingsins fór fram í Dubrovnik dagana 11. - 14. október sl. Af hálfu Íslandsdeildar NATO-þingsins sóttu fundinn Þórunn Egilsdóttir formaður, Össur Skarphéðinsson varaformaður og Birgir Ármannsson auk Örne Gerðar Bang ritara. Um 350 þingmenn frá 27 aðildarríkjum NATO og fulltrúar yfir tuttugu annarra ríkja sóttu ársfundinn. Meginumræður fundarins fóru fram í fimm málefnanefndum þingsins á grundvelli skýrslna sem unnar voru af nefndarmönnum og fyrirlestra alþjóðlegra sérfræðinga um öryggismál. Þá var þingfundur haldinn þar sem fjallað var um þau mál sem hæst ber í alþjóðlegri öryggis- og varnarmálaumræðu og kosið um ályktanir og ákvarðanir þingsins.

Við setningu þingsins sagði Hugh Bayley, forseti NATO-þingsins, frá nýlegri heimsókn sinni til Sýrlands og lýsti yfir áhyggjum af straumi flóttamanna til nágrannarríkja en áætlað er að yfir tvær milljónir manna hafi flúið land. Hann lagði áherslu á að svæðið í kringum Sýrland eigi það á hættu að dragast inn í hringiðu átaka og óstöðugleika og kallaði eftir aukinni viðleitni frá alþjóðasamfélaginu til að binda enda á hörmungarnar í Sýrlandi. Þá hvatti hann þær þjóðir sem samþykkt hafa ályktun öryggisráðs Sameinuðu þjóðanna um eyðingu efnavopna í Sýrlandi að standa við skuldbindingar hennar. Janframt ræddi hann um málefni Afganistans og mikilvægi þess að þau verði áfram forgangsverkefni eftir að yfirfærslu öryggismála frá NATO til Afgana hefði átt sér stað árið 2014. Einnig ræddi Bayley um eftirmál hörmunganna í Malí, ástandið á Vestur-Balkanskaga og mikilvægi þess að aðildarríki NATO sneiddu hjá því að bregðast við efnahagskreppu með niðurskurði í fjármálum til varnarmála sem grafið gæti undan grundvallarskilyrðum varna.

Stjórnmalanefnd NATO-þingsins tók til umræðu þrjár skýrslur um aukið vægi Asíu: Skírskotun til NATO, aðra um samstarf NATO við Mið-Asíu og þá þriðju um öryggismál á norðurslóðum og hlutverk NATO. Pólski þingmaðurinn, Jadwiga Zakrzewska var höfundur síðastnefndu skýrslunnar en í fjarveru hans kynnti danski þingmaðurinn John Dyrby Paulsen skýrsluna fyrir nefndarmönnum. Össur Skarphéðinsson tók þátt í umræðum nefndarinnar um málefni norðurslóða og lagði áherslu á gott svæðasamstarf á norðurslóðum sem styrkst hefði á undarförnum árum. Hann sagði Norðurskautsráðið aðalsamráðsvettvang norðurskautsríkjanna og stöðugt hafa eflst og nefndi í því sambandi bindandi samning norðurskautsríkjanna um leit og björgun á norðurslóðum sem samþykktur var á leiðtogafundi Norðurskautsráðsins í Nuuk 2011. Þá ræddi hann jafnframt mikilvægi þess að styðja við þann lagaramma og alþjóðasamninga sem eru til staðar á svæðinu og hafa gagnast vel.

Jafnframt fjallaði vísinda- og tækninefnd á sínum fundi m.a. um nýjar hugmyndir í orkumálum fyrir hernað NATO, bætt skilyrði herafla NATO með bættu öryggi og ábyrgð og framtíð flughernaðar. Nefnd um borgaralegt öryggi ræddi m.a. um hvernig hlúa mætti að lýðræðislegri þróun á MENA-svæðinu, málefni Georgíu og helstu áskoranir og framtíðarhorfur í öryggismálum á Vestur-Balkanskaga. Lokadrög að skýrslum um umræðuefnin voru kynnt nefndarmönnum af skýrsluhöfundum.

Varnar- og öryggismalanefnd NATO-þingsins fjallaði um lokadrög að fjórum skýrslum á fundi sínum. Sú fyrsta fjallaði um Afganistan, til móts við árið 2014 og áfram, önnur um skynsamlega notkun þess fjármagns sem varið er til varnarmála og hernaðarlegs mikilvægis NATO, sú þriðja um samskiptin handan Atlantshafs, hnattræna mótspilara: innleiðing nýrrar grunnstefnu NATO með samvinnu að leiðarljósi og sú fjórða um vaxandi hættuástand í grennd við Evrópu: Nýtt norður/suður samstarf fyrir Sahel-svæðið (landsvæði í Afríku sem liggur á mörkum Sahara og gróðurlendisins í suðri).

Efnahagsnefnd NATO-þingsins fjallaði í þremur skýrslum um efnahagslegt mikilvægi umbyltingar varðandi olíu- og gasvinnslu og viðskipti, útgjöld varðandi varnarmál, þjóðaröryggi

og samstöðu innan bandalagsins og að lokum um samþættingu hagkerfa vatnasvæðis Miðjarðarhafsins. Össur Skarphéðinsson tók þátt í umræðum nefndarinnar og spurði m.a. fjármálaráðherra Króatíu, Ivan Vrdoljak, að því hvaða áhrif aðild að Evrópusambandinu (ESB) hefði haft á stöðu atvinnumála í landinu og hvaða takmarkanir stæðu í vegi fyrir inngöngu landsins í myntbandalag ESB. Ráðherrann svaraði því til að 460 þúsund störf hefðu beinlínis orðið til vegna ESB-aðildar. Varðandi myntbandalag ESB sagði hann skuldastöðu landsins ekki hagstæða og að áætlað væri að það tæki tvö ár fyrir landið að draga nægilega úr henni og í framhaldinu önnur þrjú ár að ná að uppfylla skilyrði bandalagsins um inngöngu og þar með að geta tekið upp evru sem gjaldmiðil.

Danski þingmaðurinn Jeppe Kofod er höfundur skýrslu efnahagsnefndar um efnahagslegt mikilvægi olíu- og gasvinnslu. Össur spurði hann hverjar afleiðingarnar væru af óhefðbundinni framleiðslu í Rússlandi sem byggir hagvöxt sinn að miklum hluta á orkulindum, einkum gasi á norðurskautssvæðinu. Kofod sagði áhrifin gríðarlega mikil á efnahag Rússa og stöðu pólitísku forystunnar þar í landi. Þessi þróun mundi m.a. þrýsta á rússnesk stjórnvöld að auka samvinnu við aðrar þjóðir á sviði olíu- og gasframleiðslu.

Áður en fundur stjórnarnefnda hófst var haldinn fundur þingmannaráðs NATO og Rússlands þar sem rætt var um samskipti og samstarf NATO og Rússlands. Á fundi stjórnarnefndar NATO-þingsins var m.a. tekin ákvörðun um starfsemi og helstu viðfangsefni NATO-þingsins fyrir árið 2014. Rætt var um fjárhagsáætlun fyrir árið 2014 og hún samþykkt með smávægilegum breytingum frá árinu 2013.

Þingfundur NATO-þingsins fór fram á fyrsta og síðasta degi ársfundarins þar sem tignargestir fluttu ávörp og svöruðu spurningum fundarmanna. Meðal þeirra sem fluttu erindi voru Hugh Bayley, forseti NATO-þingsins, Ivo Josipovic, forseti Króatíu, Josip Leko, þingforseti Króatíu, og Anders Fogh Rasmussen, framkvæmdastjóri NATO.

Í ávarpi sínu fór Rasmussen m.a. yfir aðgerðir NATO í Afganistan, samskipti NATO og Rússlands og fjárhagsáætlun bandalagsins. Hann lýsti yfir áhyggjum af niðurskurði aðildarríkjanna til varnarmála og hvatti þingmenn til að upplýsa ríkisstjórnir sínar og almenning um mikilvægi þess að fjárfesta í árangursríkum vörnum. Þá lagði hann áherslu á mikilvægi þess að niðurskurður á fjárframlögum til varnarmála yrði ekki svo mikill að hann veikti hæfni bandalagsins til að uppfylla varnarskuldbindingar sínar. Jafnframt væri mikilvægt að auka aftur fjárframlög til varnarmála með batnandi efnahagsástandi. Hann sagði NATO treysta undirstöður öryggismála beggja vegna Atlantsála en aðildarríkin yrðu að gera betur þegar kæmi að því að kynna mikilvægi þess fyrir almenningi í aðildarríkjunum og auka skilning á mikilvægu hlutverki þess.

Enn fremur samþykkti þingið ályktun þar sem ríkisstjórnir aðildarríkjanna eru hvattar til að efla hjálparstarf í ríkjum sem hafa tekið við milljónum flóttamanna frá Sýrlandi. Því næst fluttu skýrsluhöfundar framsögur um þær ályktanir sem málefnanefndirnar höfðu lagt fram og voru þær samþykktar. Næsta NATO-þing verður haldið 30. maí - 2. júní 2014 í Vilníus.

Frekari upplýsingar fást hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.nato-pa.int.
